

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 7So/94/2015
Identifikačné číslo spisu: 7015200063
Dátum vydania rozhodnutia: 27.03.2019
Meno a priezvisko: JUDr. Viola Takáčová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2019:7015200063.2

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Violy Takáčovej, PhD. a členov senátu JUDr. Zdenky Reisenauerovej a JUDr. Eriky Čanádyovej, v právnej veci navrhovateľa: Ing. T. S., bytom T. 6, zastúpeného advokátkou: JUDr. Ivetou Rajtákovou z Košíc, Štúrova 20, proti odporkyni: Sociálna poisťovňa, ústredie, Ul. 29. augusta č. 8, o invalidný dôchodok, o odvolaní odporkyne proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 30. júna 2015, č. k. 10Sd/3/2015-60, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Košiciach zo dňa 30. júna 2015, č.k. 10Sd/3/2015-60, mení tak, že rozhodnutie odporkyne zo dňa 7. novembra 2014, č. XXX XXX XXXX 0, v spojení so zmenovým rozhodnutím z 13. januára 2015, číslo XXX XXX XXXX 0, p o t v r d z u j e .

Navrhovateľovi náhradu trov odvolacieho konania nepriznáva.

Odôvodnenie

Krajský súd v Košiciach rozsudkom z 30. júna 2015, č. k. 10Sd/3/2015-60, zrušil rozhodnutie odporkyne zo dňa 7. novembra 2014, číslo XXX XXX XXXX 0, v spojení so zmenovým rozhodnutím z 13. januára 2015, číslo XXX XXX XXXX, podľa § 250j ods. 2 písm. a/ OSP v spojení s § 250l ods. 2 OSP a vec vrátil odporkyni na ďalšie konanie. Odporkyni uložil povinnosť uhradiť navrhovateľovi náhradu trov právneho zastúpenia vo výške 262,55 eur na účet jeho právnej zástupkyne do 15 dní od právoplatnosti rozsudku.

Rozhodnutím z 13. januára 2015, číslo XXX XXX XXXX 0, bola zamietnutá žiadosť navrhovateľa o priznanie invalidného dôchodku podľa § 70 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sociálnom poistení“) s odôvodnením, že v období pred vznikom invalidity nezískal potrebný počet rokov obdobia dôchodkového poistenia. Pred vznikom invalidity, pred dňom 8. september 2014, získal celkovo 12 rokov a 190 dní obdobia dôchodkového

poistenia, t. j. 4570 dní poistenia, preto nespĺňa jednu z podmienok vzniku nároku na invalidný dôchodok. Z odôvodnenia rozhodnutia ďalej vyplýva, že navrhovateľovi, bývalému vojakovi z povolania, bol od 1. januára 2004 priznaný výsluhový dôchodok s tým, že pre tento dôchodok boli zhodnotené obdobia od 1. júla 1979 do 11. júla 1981 v I. kategórii funkcií - základná služba vo vojenskej škole, od 12. júla 1981 do 31. decembra 1999 v I. kategórii funkcií - služba vojaka z povolania a od 1. januára 2000 do 31. decembra 2003 v III. pracovnej kategórii - služba vojaka z povolania. S poukazom na ustanovenia § 60 ods. 2 a § 255 ods. 5 zákona o sociálnom poistení, ako aj skutočnosť, že na určenie sumy invalidného dôchodku nie je možné započítať dobu a hrubé zárobky za výkon služby, pretože vtedajšia ČSSR sa v roku 1991 zaviazala prijímať záväzky len pokiaľ ide o časť III. Dohovoru o invalidných, starobných a pozostalostných dávkach (ďalej len „Dohovor“) týkajúcich sa starobného dôchodku, pričom invalidný dôchodok je uvedený v II. časti Dohovoru, neprichádza do úvahy ani aplikácia článku 33 ods. 2 uvedeného Dohovoru v časti VI - spoločné ustanovenia na invalidný dôchodok. Odporkyňa žiadosť navrhovateľa zamietla.

Rozhodnutím z 13. januára 2015, číslo XXX XXX XXXX 0, bolo doplnené odôvodnenie rozhodnutie zo dňa 7. novembra 2014, č. XXX XXX XXXX X..

Krajský súd pre nesprávne právne posúdenie veci rozhodnutia odporkyne na základe oprávneho prostriedku zrušil a vec jej vrátil na nové konanie. Z vykonaného dokazovania zistil, že navrhovateľ podal žiadosť o invalidný dôchodok dňa 8. septembra 2014. Odporkyňa žiadosť o invalidný dôchodok zamietla rozhodnutím zo 7. novembra 2014 z dôvodu, že aj keď navrhovateľ splnil medicínsku podmienku priznania invalidného dôchodku (t.j. viac ako 40% pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť v porovnaní so zdravou fyzickou osobou, nespĺnil podmienku potrebného počtu rokov dôchodkového poistenia u poistenca vo veku nad 45 rokov (§ 72 ods. 1 písm. f/ zákona o sociálnom poistení), keď pred vznikom invalidity, t.j. 8. september 2014 získal oproti požadovaných 15 rokov iba 12 rokov a 190 dní obdobia dôchodkového poistenia a to vrátane dôb, ktoré sa za obdobie dôchodkového poistenia považujú. Rovnaký záver o zamietnutí žiadosti o invalidný dôchodok (z totožných dôvodov) vplýva aj z následného rozhodnutia odporkyne zo dňa 13. januára 2015, č. XXX XXX XXXX 0. Pre potreby zistenia splnenia podmienok na vznik nároku na invalidný dôchodok odporkyňa vychádzala z obdobia dôchodkového poistenia navrhovateľa od 1. septembra 1977 do 30. júla 1979 (698 dní) a od 1. februára 2004 do 7. septembra 2014 (3872 dní).

Z obsahu dávkového spisu odporkyne krajský súd zistil, že navrhovateľovi bol rozhodnutím Vojenského úradu sociálneho zabezpečenia v Bratislave č.65405024247209/2-VÚSZ/DIO 2 zo dňa 29. januára 2004 priznaný podľa § 38 zákona č. 328/2002 Z.z. o sociálnom zabezpečení policajtov a vojakov a o zmene a doplnení niektorých zákonov výsluhový dôchodok od 1. januára 2004. Pre nárok na výsluhový dôchodok bola zobraaná skutočná doba služby v dĺžke 24 rokov.

Podľa názoru krajského súdu poistenci osobitného systému sociálneho zabezpečenia sú vylúčení z pôsobnosti zákona o sociálnom poistení len v rozsahu zodpovedajúcom dobe poistenia v osobitnom systéme (s výnimkou prípadov podľa § 60ods. 2 zákona o sociálnom poistení, ktorým sa pre nárok na tieto dávky hodnotí aj so započítaním doby služby v ozbrojených silách v celom rozsahu), ale nie v časti upravujúcej nárok na starobný, predčasný starobný, invalidný, sirotský, vdovský alebo vdovecký dôchodok (rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 15. augusta 2012, sp. zn. 7So/138/2011).

O trovách konania krajský súd rozhodol podľa ustanovenia § 250k ods. 1 OSP. Úspešnému navrhovateľovi priznal náhradu trov konania spočívajúcich v odmene advokáta podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti SR č. 655/2004 Z.z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov spolu v sume 262,55 eur.

Proti rozsudku krajského súdu podala odporkyňa odvolanie dôvodiac tým, že sa s názorom krajského súdu nestotožňuje. V predmetnej veci navrhovateľa poukázala na rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 15. augusta 2012, č. 7So/138/2011, a dospela k záveru, že poistenci osobitného systému

sociálneho zabezpečenia sú vylúčení z pôsobnosti zákona o sociálnom poistení len v rozsahu zodpovedajúcom dobe poistenia v osobitnom systéme s výnimkou prípadov podľa § 60 ods. 2 zákona o sociálnom poistení, ktorým sa pre nárok na tieto dávky hodnotí aj so započítaním doby služby v ozbrojených silách v celom rozsahu, ale nie v časti, upravujúcej nárok na starobný, predčasný starobný, invalidný, sirotský, vdovský alebo vdovecký dôchodok.

Navrhovateľ ku dňu vzniku invalidity, t.j. k 8. septembru 2014 dosiahol vek 52 rokov, preto splnenie zákonom stanovenej podmienky získania potrebného počtu rokov obdobia dôchodkového poistenia na nárok na invalidný dôchodok je v súlade s § 72 ods. 1 písm. g/ a § 72 ods. 2 zákona v znení zákona č. 449/2008 Z.z. podmienené získaním najmenej 15 rokov dôchodkového poistenia pred vznikom invalidity. Pretože navrhovateľ získal obdobie výkonu služby profesionálneho vojaka v rozsahu zakladajúcom nárok na výsluhový dôchodok podľa osobitného predpisu a nebol mu priznaný invalidný výsluhový dôchodok, invalidný dôchodok alebo čiastočný invalidný dôchodok podľa osobitného predpisu, obdobie výkonu služby, zhodnotené na výsluhový dôchodok podľa § 60 ods. 2 zákona o sociálnom poistení nie je obdobím dôchodkového poistenia. Rovnaký názor vyslovil aj Najvyšší súd Slovenskej republiky napríklad v rozsudku sp. zn. ISo/17/2014 z 24. februára 2015. Z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci odporkyňa navrhla rozsudok krajského súdu zmeniť a napadnuté rozhodnutie v spojení so zmenovým rozhodnutím ako vecne správne potvrdiť s tým, že odporkyňa nie je povinná nahradiť trovy konania v sume 262,55 eur.

Navrhovateľ sa k odvolaniu odporkyne písomne nevyjadril.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 OSP v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá OSP a § 491 a § 492 SSP), preskúmal napadnutý rozsudok, ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, v medziach podaného odvolania (§ 212 ods. 1 OSP v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá OSP), odvolanie prejednal bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 250ja ods. 2 veta prvá OSP), keď deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený minimálne päť dní vopred na úradnej tabuli a na internetovej stránke Najvyššieho súdu Slovenskej republiky www.nsud.sk (§ 156 ods. 1 a ods. 3 O.s.p. v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá a § 211 ods. 2 O.s.p. a 491 SSP) a dospel k záveru, že odvolanie odporkyne je dôvodné.

Podľa § 491 ods. 1, 2 zák. č. 162/2015 Z.z. Správny súdny poriadok (ďalej len „SSP“) ak nie je ďalej ustanovené inak, platí tento zákon aj na konania začaté podľa piatej časti Občianskeho súdneho poriadku pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti. Právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, zostávajú zachované. Ak sa tento zákon použije na konania začaté pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, nemožno uplatňovať ustanovenia tohto zákona, ak by boli v neprospech žalobcu, ak je ním fyzická osoba alebo právnická osoba.

Podľa § 492 ods. 1 zákona č. 162/2015 Z. z. Správneho súdneho poriadku konania podľa tretej hlavy piatej časti Občianskeho súdneho poriadku začaté pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona sa dokončia podľa doterajších predpisov.

Predmetom konania na súde prvého stupňa bolo preskúmanie zákonnosti postupu a rozhodnutia odporkyne podľa Tretej hlavy Piatej časti Občianskeho súdneho poriadku vo veci zamietnutia žiadosti navrhovateľa o invalidný dôchodok z dôvodu, že nezískal potrebný počet rokov dôchodkového poistenia na vznik nároku na invalidný dôchodok podľa ustanovenia § 72 ods. 1 písm. g/ zákona o sociálnom poistení.

Účelom súdneho konania o opravnom prostriedku je preskúmanie zákonnosti napadnutého rozhodnutia správneho orgánu z hľadiska možného porušenia subjektívnych práv navrhovateľa. Z tohto dôvodu je nepochybné, že pri rozhodovaní o opravnom prostriedku je pre súd rozhodujúci skutkový stav, ktorý tu bol v dobe vydania napadnutého rozhodnutia.

Podľa § 70 ods. 1 zákona o sociálnom poistení nárok na invalidný dôchodok vzniká, ak sa poistenec stal invalidným, získal potrebný počet rokov obdobia dôchodkového poistenia podľa § 72 zákona o sociálnom poistení a ku dňu vzniku invalidity nespĺnil podmienky nároku na starobný dôchodok alebo mu nebol priznaný predčasný starobný dôchodok.

Podľa § 60 ods. 2 zákon o sociálnom poistení obdobie dôchodkového poistenia je aj obdobie výkonu služby policajta a profesionálneho vojaka, ak toto obdobie policajt a profesionálny vojak nezískali v rozsahu zakladajúcom nárok na výsluhový dôchodok podľa osobitného predpisu a nebol im priznaný invalidný výsluhový dôchodok, invalidný dôchodok alebo čiastočný invalidný dôchodok podľa osobitného predpisu.

Podľa § 255 ods. 5 zákona o sociálnom poistení za obdobie dôchodkového poistenia sa považuje aj obdobie výkonu služby policajta, profesionálneho vojaka a vojaka prípravnej služby získané do 31. decembra 2013, ak toto obdobie policajt, profesionálny vojak a vojak prípravnej služby nezískali v rozsah zakladajúcom nárok na výsluhový dôchodok, invalidný dôchodok alebo čiastočný invalidný dôchodok podľa osobitného predpisu.

Z vykonaného dokazovania vyplýva, že žiadosťou spísanou dňa 8. septembra 2014 navrhovateľ požiadal Sociálnu poisťovňu o priznanie invalidného dôchodku, ktorý žiadal priznať od 8. septembra 2014.

Podľa posudku posudkového lekára sociálneho poistenia Sociálnej poisťovne, pobočky Michalovce zo dňa 8. septembra 2014, ktorý bol vypracovaný na základe podanej žiadosti o invalidný dôchodok, je navrhovateľ od 8. septembra 2014 invalidný podľa ustanovenia § 71 ods. 1 zákona o sociálnom poistení s mierou poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť 75% v porovnaní so zdravou fyzickou osobou.

Napadnutým rozhodnutím bola navrhovateľovi podľa § 70 ods. 1 zákona o sociálnom poistení zamietnutá žiadosť o invalidný dôchodok z dôvodu, že nezískal potrebný počet rokov dôchodkového poistenia na vznik nároku na invalidný dôchodok podľa § 72 ods. 1 písm. g/ zákona o sociálnom poistení.

Medzi účastníkmi konania bolo sporné posúdenie jednej zo zákonných podmienok na vznik nároku na invalidný dôchodok, a to potrebnej doby dôchodkového poistenia. Navrhovateľ žiadal o zohľadnenie celkového počtu rokov dôchodkového poistenia získaného v systéme sociálneho zabezpečenia vojakov a policajtov.

Zo spisov vyplynulo, že navrhovateľ dňa 7. novembra 2014 spísal opravný prostriedok proti rozhodnutiu o zamietnutí žiadosti o invalidný dôchodok č. XXX XXX XXXX X zo dňa 7. novembra 2014. Krajský súd v Košiciach na odvolanie navrhovateľa rozsudkom č.k. 10Sd/3/2015-60 zo dňa 30. júna 2015 zrušil preskúmané rozhodnutia a vec vrátil odporkyňa na ďalšie konanie. Odporkyňa proti rozsudku krajského súdu podala odvolanie. Odvolacie konanie na odvolacom súde sa začalo 11. decembra 2015. Najvyšší súd SR uznesením sp. zn. 7So/94/2015 zo dňa 30. marca 2017 konanie prerušil do rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky v konaní o návrhu o súlade ustanovenia § 60 ods. 2 a § 255 ods. 5 zákona o sociálnom poistení s článkom 39 ods. 1 a článkom 55 ods. 1 Ústavy SR.

V inej veci vedenej na najvyššom súde pod sp. zn. 9So/138/2014 týkajúcej sa danej problematiky, t.j. potrebnej doby dôchodkového poistenia pre vznik nároku na invalidný dôchodok najvyšší súd dňa 29. novembra 2016 podal na Ústavný súd SR návrh na začatie konania o súlade ustanovení § 60 ods. 2 a § 255 ods. 5 zákona o sociálnom poistení s článkom 39 ods. 1 a článkom 55 ods. 1 Ústavy SR.

Ústavný súd SR nálezom sp. zn. PL.ÚS 16/2017-52 dňa 13. februára 2019 návrhu Najvyššieho súdu SR nevyhovel. V bode 30 nálezu uviedol: „...Možnosť vzniku nároku na invalidný dôchodok zo systému „všeobecného sociálneho poistenia osobám, ktoré boli účastníkmi systému sociálneho zabezpečenia

polícajtov a vojakov, môže fakticky/reálne nastať až po tom, ako policajt alebo vojak ukončil svoj služobný pomer, bol mu priznaný výsluhový dôchodok a rozhodol sa ďalej pracovať ako zamestnanec participujúc obligatórne na sociálnom poistení podľa zákona o sociálnom poistení.

Z dôvodu, že ide o osoby začlenené do samostatného systému sociálneho zabezpečenia - rešpektujúc osobitnú náročnosť ich práce a verejný záujem na zabezpečení výkonu týchto služieb - ktoré sa po skončení ich služobného pomeru zamestnali v rámci iných pracovnoprávných vzťahov zakladajúcich ich účasť na sociálnom poistení, kde však platia iné pravidlá, môže sa im tieto iné pravidlá zdať, vzhľadom na čas, kedy do týchto vzťahov vstúpili, prísne. Zdanie prísnoti môže u nich evokovať aj zdanie protiústavnosti. Z bodu 31 ďalej vyplýva: Podľa názoru ústavného súdu by ale riešenie, ktoré by v rámci sociálneho poistenia bez ďalšieho favorizovalo určitú skupinu subjektov z iného systému sociálneho zabezpečenia - odpustiac alebo znížiac bez ďalšieho všeobecne ustanovenú potrebnú dobu účasti na sociálnom poistení pre vznik nároku na invalidný dôchodok - by bolo vo vzťahu k ostatným účastníkom systému sociálneho poistenia nesystémové a nespravodlivé. Ak by malo ísť o „zmäkčenie" podmienok pre vznik nároku na invalidný dôchodok podľa zákona o sociálnom poistení, teda o „zvýhodnenie" osôb poberajúcich výsluhový dôchodok bez toho, aby sa toto „zmäkčenie" eliminovalo iným riešením, prípadne participáciou štátu, potom by vyvstala aj otázka ústavnosti takéhoto riešenia.....

Z vykonaného dokazovania vyplýva, že navrhovateľovi bol od 1. januára 2004 priznaný výsluhový dôchodok podľa zákona č. 328/2002 Z.z. Pre nárok na výsluhový dôchodok mu bola započítaná doba základnej vojenskej služby vo vojenskej škole od 31. júla 1979 do 11. júla 1981 v I. kategórii funkcií, služba vojaka z povolania od 12. júla 1981 do 31. decembra 1999 v I. kategórii funkcií a služba vojaka z povolania od 1. januára 2000 do 31. decembra 2003 v III. pracovnej kategórii.

Žiadosťou spísanou dňa 8. septembra 2014 navrhovateľ požiadal Sociálnu poisťovňu o priznanie invalidného dôchodku, ktorý žiadal priznať od 8. septembra 2014. Ku dňu vzniku invalidity, t.j. k 8. septembru 2014 dosiahol vek 52 rokov, preto splnenie zákonom stanovenej podmienky získania potrebného počtu rokov obdobia dôchodkového poistenia na nárok na invalidný dôchodok je podmienené získaním najmenej 15 rokov dôchodkového poistenia pred vznikom invalidity.

Vo všeobecnom systéme sociálneho poistenia získal 12 rokov a 190 dní obdobia dôchodkového poistenia, čím nespĺnil zákonom stanovenú podmienku na vznik nároku a invalidný dôchodok.

Účelom súdneho preskúmania rozhodnutí správnych orgánov, medzi ktoré patrí okrem iného aj odporkyňa, Sociálna poisťovňa, ústredie v Bratislave, je ochrana subjektívnych práv fyzických a právnických osôb pred nezákonnými rozhodnutiami správnych orgánov. Ak konanie o opravnom prostriedku je konanie vybudované na dispozičnom princípe. Súd je viazaný aj uvedeným rozsahom, tak aj dôvodom, v ktorých vidí navrhovateľ nezákonnosť správneho rozhodnutia.

Podľa článku 33 ods. 2 Dohovoru o invalidných, starobných a pozostalostných dávkach (č. 128) ak má alebo ak by mala inak chránená osoba nárok na dávku ustanovenú v tomto Dohovore a ak dostáva inú peňažnú dávku sociálneho zabezpečenia za tú istú sociálnu udalosť, môžu sa dávky podľa tohto Dohovoru krátiť alebo zastaviť za určených podmienok a v určenom rozsahu za podmienky, že časť dávok, ktorá sa kráti alebo je zastavená, nepresahuje druhá dávku.

Na určenie nároku na invalidný dôchodok nie je možné započítať dobu výkonu služby, pretože vtedajšia Československá socialistická republika sa v roku 1991 zaviazala prijímať záväzky len pokiaľ ide o časť III. Dohovoru č. 128 týkajúcu sa starobného dôchodku. Pretože invalidný dôchodok je uvedený v II. časti Dohovoru č. 128, do úvahy neprichádza ani aplikácia článku 33 ods. 2 uvedeného Dohovoru v časti VI - Spoločné ustanovenia na invalidný dôchodok.

Z uvedených dôvodov odvolací súd napadnutý rozsudok krajského súdu podľa § 250l ods. 2 v spojení s § 250ja ods. 3 OSP a § 492 ods. 1, 2 SSP a napadnutý rozsudok krajského súdu zmenil tak, že rozhodnutia odporkyne zo dňa 7. novembra 2014, č. XXX XXX XXXX X, v spojení so zmenovým

rozhodnutím z 13. januára 2015, číslo XXX XXX XXXX 0, ako vecne správne potvrdil.

O náhrade trov odvolacieho konania rozhodol najvyšší súd podľa § 250k ods. 1 veta prvá OSP v spojení s ust. § 250l ods. 2 a s § 246c ods. 1 veta prvá OSP, § 224 ods. 1 OSP a § 492 ods. 1, 2 SSP. Navrhovateľovi, ktorý v odvolacom konaní úspech nemal, náhradu trov odvolacieho konania nepriznal.

Senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v danej veci rozhodol pomerom hlasov 3:0 (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom od 1. mája 2011).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok .